

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



N:o 70.

Nya

Extra Posten.

Torsdagen den 31 Augusti 1820.

Vid Lieutenants vid Kongl. Skaraborgs Regemente

(Insänt.)

C. M. SILFVERHJELMS död den 28 Juli 1820.

Yngling! vandra ej sorglöst. —
Döden dig följer i spåren.
O, tro ej förräda'n!
Han ljuger dig vänskap
I ungdomlig värme,
Men, minst du förmodar,
Iskalla handen
Stelnar sjudande bloden. —

Säg, hvem trodde väl fordom
Så snart se tröstlöse vänner
Stå häpne kring griften
Vid *Silverhjelm*s minne?
O! svage dödlige!
Er kraft är blott villa,
Ert lif en lekboll
För förgängliga banden.

Ack! hvi rycktes han undan
De trogne ömmande hjertan?
Han, den redliges urbild!
Brast väl härja'n offer,
Som tröttnat vid lifvet,
Bekymret och qvalen?
Eller är grafven
Ej länk i Skaparn's kedja?

Dock, vi klage förgäfves.
Ej lifvar brannande tåren
De multnade benen.
Men svart hänger sorgen
Sitt flor ikring hjertat,
Och minnet blott svarar
Ett dystert echo
Till de klagande ljuden.

Stilla då, stilla o smärta!
Han hant ju eviga ljuset,
Belöning och målet.
För ädel i tiden,
Men mogen till Himlen,
Afundens ej honom.
Vi träffas åter
I trogna moderns sköte.

IV.

Asigter af Moskau.

Första Brefvet.

Dateradt Moskau.

Om jag, enligt er önskan, berättar er något om stora världens lefnadssätt i Moskau, så ber jag er att ej anse det för något vidare, än små fragmenter, dem jag för er småningom samlat i min portfeuille. Må ni och era läsare sedan, så godt I kunnen, sammansätta en bild deraf. Hvad denna bild saknar i enhet, må dess sanning ersätta. Jag tror mig stå på den punkt, hvarpå man måste vara, för att ej bedraga sig sjelf och göra ingen orätt. Jag har här haft tillfälle att deltaga i allt, att vidröra allt, hvarpå, som *Sterne* säger, "en ärlig man med heder kan lägga sina händer." För öfrigt har jag alldeles ingen orsak att här vara mera missnöjd med världen, än annorstädes. Tvertom, jag har på mina sydliga resor i många fall funnit den mycket sämre.

För att genast stanna vid en punkt, som är af så mycket intresse för främlingens hjerta, vid *Gästfriheten*, så frågar jag: hvar finner man den så, och så anspråkslöst utöfvad som i Ryssland? Det är

sant, man får ej fästa sig vid den höga idén om patriarkalisk dygd. Denna söker man nu fångt på jordklotet, åtminstone der europeisk kultur kunnat framtränga. Men om frågan är att väl mottaga en främling, att göra honom hans vistande behagligt och ej afspisa honom med blott komplimenter, så kan en hvar, som något utmärker sig genom sitt stånd och sina seder, samt äger umgänges-vett — hvarpå ganska mycket ankommer i Ryssland — räkna derpå, att i ingen ort i världen hos adeln och de högre öfrälse klasserna finna mera politets och artigheter af alla slag, än i Ryssland. Och detta gäller ej blott om städer, utan äfven om landet.

Här utmärker sig *Moskau* isynnerhet. En enda god adress kan förskaffa oss tillträde till de bästa hus. I hvarje hus, der man en gång blifvit presenterad, kan man utan alla vidare omständigheter komma obuden till måltidstimmen. Man är gerna sedd, och kan vara säker, att ej sätta värdinnan i förlägenhet; ty det är ingenting ovanligt, att äfven i medelmåttiga hus finna en mängd anrättningar, fina viner och likörer. Öfverhufvud är hvarje anständig man välkommen i en Moskoviters hus, och det gamla ordspråket: en fisk och en

gäst hålla sig ej längre än i tre dagar, är ingenstäds mindre sannt än här. En främling, som förstår att göra sig älskad, kan droja qvar i ett hus ju längre, ju bättre — i synnerhet på landet, der man är glad att se sin enforuiga lefnad på något sätt uppfriskad. Naturligtvis värderar man sin gäst här, som öfverallt i förnämna sällskap, allt efter som han förstår att bidra till summan af nöjet. Vissa sällskapligen förtädn, dem man kunde kalla *assembleetalanger*, qvickhet, gifva att berätta och med adel dristighet då och då inblanda en liten osanning till sakens upplifvande — musikalisk talang, färdighet i fransyska språket o. s. v.; allt sådant gifver det största anspråk på ett godt bemötande. Men framför allt måste man hafva djupa insigter i spel. Äger man derjemte ett slags moraliskt sugverk att sänka dagens nyheter, för att med konst och skicklighet åter meddela dem i societén, då är man en allmänt feterad *Virtuoso*, och kan öfverallt räkna på vänliga, tacksamma blickar och — på ett lockert bord.

I allmänhet äro *bordets nöjen* bland de förnämsta i Moskau. En familje kan ej göra sig mera ryktbar och älskad, än om man hos densamma finner rikt kök och rik källare. Hon kan då med säkerhet räkna på att blifva bjuden i de mest lysande sällskap. Derjemte är *spel*, som jag redan nämnt, för en hvar, som vill vara med i stora världen och ej leds ihjäl, en oombärlig sak. En främling, eller öfverhufvud någon som ej spelar, hålles för en enfaldig menniska och öfverses med förakt. Man spelar ofwändels högt, och att detta ej alltid kan aflöpa utan passionliga utbrott och lifliga tvister om småsaker, förstås af detta tidsfördrifs natur, ehuru man bör tillstå, att man för öfrigt ingenstäds finner mera artighet och finhet i umgänget än i Moskau. Men spel går framför allt. Till och med vid måltiden talar man med en ansträngning, en höftidlighet, en omständlighet om spelets förefallna händelser, att främlingen med förundran erfar hvilket stort värde man sätter derpå, och hvilket allmänt viktigt och o-

ombärligt ämne det här utgör för hvarje sällskap.

En sida af sällskapslefnaden i Moskau finner jag särdeles anmärkningsvärd, och hvilken förtjenar så mycket mer att nämnas, som den i andra länder, der man gör anspråk på umgängesvett, stundom saknas. Detta är det allmänna bemötandet att *skona* en hvar i sällskapet, att *hedra* honom som dess medlem, att lemna honom sin åsigt af tingen, att ej störa honom i sina berättelser, att ej rakt motsäga honom i sina yttrade tänkesätt. Man meddelar hvarandra sina ideer och meningar i en glad och anspråklös ton. Den belevade mannen behöfver ej frukta, att blottstäl- las för andras disputeringslystnad och *fatala docent-ton*. Man hör, och man vis- sar allmän välvilja och sällskapligen öfverseende med allt hvad som föregår. — Sådant är välgörande, glädjande, och för ingen välkomnare, än för dem, som varit mycket i sällskap, der stånd, vanor, rikedom och själfva den höglärda visheten trycka och qvafva en, så att man må förlora andan.

En annan omständighet vill jag ej heller glömma, som ganska fördelaktigt karakteriserar *Moskau* och mycket underlättar umgänget. Det är *rang- och titulaturs-oväsendet*, som i åtskilliga andra länder är ett så stort och förunderligt hjul i sällskaps-maschinen, hvilket har den besynnerliga egenskapen, att glädjen derigenom mera tillbakaskrufvas än drifves framåt, och umgangsamenheten aftynar. Sådant känner man här föga. Visserligen tilltalar man Furstar, Grefvar, Gouverneurer och Generaler med *Monseigneur* och *Excellence*. Men om man talar Ryska, så nämner man under conversationen sin man, så förnäm han än må vara, ej sällan vid sitt förnamn, hvartill man bifogar dess fars namn med ändelsen *witsch* (Iwan Pawlowitsch o. s. v.), och dermed är man i sällskap nöjd. Ätven när man talar Tyska, händer detta ganska ofta. Den Moskowitziske Knesen, Grefven, eller den rike Adelsmännen är icke dess mindre på sitt sätt lika stolt, och känner sig; ty han kan

när lefva oberoende och i asiatisk prakt. Han är liksom souverain; han skapar omkring sig en liten värld, och kanner intet öfver sig, utom herrskarens aflägsna röst. Men han är tillika human, och vet att med finhet och ett godt väsende i sällskapskretsen undångömma sin vördighet och sitt anseende. Detta gör honom älskvärd, och väcker mod och förtroende i umgänget. Det är således ganska sant: Titel och rangsjuka, högmod öfver rikedom äro högst sällsynta i Moskau. Ingen behöfver frukta att blifva öfversedd, för det ej Plutus kastade till honom några skatter, eller emedan han ej kan åkalla multna förfäders pergament, om han blott förstår att göra sin närvaro intressant. Man är här den förste, när man är den älskvärdaste, och detta är, som jag tror, ej så orätt.

(Forts. e. a. g.)

Reflexion, föranledd af en Anekdot.

Rättvisa är en i hvarje människas ögon aktningvärd dygd. Den lemnar det ojäfaktigaste bevis om dess utöfvares förstånd och oförderfvade hjerta. Men också synes den på visst sätt strida mot menskliga naturen, om man vid dess utöfning följer mera stränghetens än mildhetens lag. Exempel härpå se vi i synnerhet hos vissa furstar, som i detta hänseende tillåta sig hägot mycket. Alexander Severus och flera hafva i historien förvärfvat sig tillnamn, som skulle sätta oss i ovissheit, om de beteckna beröm eller förbråelse, så framt icke hela deras handlingsätt vore oss bekant. Helt annorlunda förhåller det sig med furstar, hvilka, om de äro tvungne att genom hårdhet öfvertyga världen om sin rättvisa, icke dess mindre söka att, så mycket möjligt är, mildra dess utbrot. Deras samtida vörda i dem gudomlighetens afbild, mensklighetens vännar. Sjelfva den lidande kysser det agande riset; efterverlden fram-

ställer dem som förebilder, och önskar, att bland regenterne måtte finnas många deras likar. — Följande anekdot (utur *Hanway's Travels over the Caspian sea*) meddelar oss ett drag af detta slag, och vi förmoda, att ingen skall läsa det utan liflig aktning för en så ädel mensklighet, så mycket mera som den utöfvades af en monark, åt hvilken dygder och talanger förvärfvade tillnamnet den *Store*. — En viss höfdam hos Ryska Kejsarinnan Peter Is Gemål hade tid efter annan med sin älskare haft tre barn. Vid hvarje nedkomst föregaf hon en opasslighet; men slutligen blef saken misstänkt, och Peter befallte en läkare att gifva noga akt på henne. Denne upptäckte snart hvarifrån det onda kom, och vid närmare undersökning fann man, att damen, så snart hennes foster sett dagsljuset, låtit på dem föröfva den onaturligaste gerning, hvar till en mor kan vara i stånd. Kejsaren forskade vidare, om fadren var medvetande af dessa brott; men damen förklarade honom för oskyldig, och bekände, att hon alltid bedragit honom med det föregifvande, att barnen vore öfverlemnade åt en amma. — Den otillättna kärlekens svaghet syntes monarken förlätlig; men de dermed förenade mord uppmanade hans rättvisa. Han lät fora den olyckliga brottsliga i fängelse, claru hans Gemål, hos hvilken hon stod i mycken nåd, bad för henne om förskoning. — I fängelset besökte han henne personligen, och sedan hon hade bekant sina brott, dömde han henne med tårfulla ögon till döden. "Gerna," tillade han — och hvad vittnar starkare om en hög och ädel själ? — "gerna skulle jag förskona er, men min pligt fordrar, att jag straffar brottet." — Han ledsagade henne till afrättsplatsen, och omfamnade henne med ömhet och bedröfvelse. Ja, man påstår till och med, att han efter exekutionen upplyftat hennes hufvud och med högsta utbrott af rörelse kysst hennes ännu darrande läppar.

N:o 71 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.